

Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 2 luvun muuttamisesta

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 28 päivältä marraskuuta 1989 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 225/1989 vp.

Valiokunnassa ovat olleet asian johdosta kuultavina ylijohtaja K. J. Lång, lainsäädäntöjohtaja Jan Törnqvist ja vanhempi hallitussihteeri Leena Kuusama oikeusministeriöstä, ylitarkastaja Reijo Pöyhönen sisäasiainministeriöstä, ylitarkastaja Heikki Karakorpi Turun ja Porin lääninhallituksesta, vs. kaupunginvouti Pekka Louekoski Helsingin ulosottovirastosta ja nimismies Matti Vuorinen Suomen Nimismiesyhdistys ry:stä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan toimivaltaa rangaistusten täytäntöönpanon lykkäämistä koskevista asioista siirrettäväksi nykyistä enemmän oikeusministeriön vankeinhoito-osastolta alitäytäntöönpanijoina toimiville viranomaisille. Alitäytäntöönpanoviranomaisten toimivaltaa lisättäisiin siten, että ne voisivat myöntää lykkäystä sosiaalisilla syillä nykyisten kolmen kuukauden sijasta yhteensä enintään yhdellä vuodella täytäntöönpanokirjan saapumisesta asianomaiselle viranomaiselle. Täytäntöönpanon lykkääminen tuomitun sairauden tai raskauden perusteella jäisi edelleen oikeusministeriön toimivaltaan. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan keskitetty päätöksentekomenettely lykkäysasioiden käsittelyssä on hidasta ja liian monimutkaista. Tämä johtuu ennen kaikkea lykkäysanomusten suuresta määrästä ja siitä, että hakemuksista on hankittava alitäytäntöönpanijan lausunto ennen asian ratkaisemista. Päätösvallan siirtäminen alitäytäntöönpanoviranomaisille nopeuttaisi menettelyä ja lisäisi sen joustavuutta sekä hallinnon palvelukykyä. Lykkäystä hakenut saisi päätöksen nykyistä nopeammin ja hän voisi myös asioida kotipaikkakunnan viranomaisen luona. Käsittelyn nopeuttaminen ja menettelyn yksinkertaistaminen olisi myös yleisen edun sekä hallinnon yleisten kehittämistavoitteiden mukaista.

Hallituksen esityksen perusteluiden ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta esittää kuitenkin seuraavaa muutosta.

Siirrettäessä rangaistusten täytäntöönpanon lykkäystä koskevien asioiden toimivaltaa alitäytäntöönpanijoille hallituksen esityksessä ehdotetaan lykkäyskäytännön yhdenmukaisuuden varmistamiseksi, että alitäytäntöönpanoviranomaisten kielteiset päätökset tulisi eräin poikkeuksin alistaa oikeusministeriön ratkaistavaksi. Ehdotetun rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 2 luvun 1 d §:n 3 momentin mukaan oikeusministeriölle tulisi alistaa myös sellainen päätös, jolla on myönnetty anottua lyhyempi, enintään kolmen kuukauden lykkäys. Käytännössä säännös merkitisi sitä, että jos lykkäystä on anottu esimerkiksi kuudeksi kuukaudeksi ja alitäytäntöönpanoviranomainen myöntää lykkäystä kolmeksi kuukaudeksi ja 15 päiväksi, ei päätöstä tarvitsisi alistaa. Jos sen sijaan lykkäystä myönnettäisiin tasan kolmeksi kuukaudeksi, tulisi päätös hallituksen esityksestä ilmenevän sanamuodon mukaisesti alistaa. Ehdotettu säännös nykyisessä muodossaan sisältää sen epäjohdonmukaisuuden, että voimassa olevan lain mukaan kolmen kuukauden lykkäyksen myöntäminen kuuluu alitäytäntöönpanoviranomaisen toimivaltaan. Myös käytännön syistä olisi selkeämpää, ettei tasan kolmen kuukauden lykkäyksiä tarvitsisi alistaa. Tämä vähentäisi myös vankeinhoito-osastolle alistettavien asioiden määrää. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 3 momentin sanamuotoa muutettavaksi.

Edellä olevan perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun asetuksen 2 luvun 1 c ja 1 d §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 c § 23 päivänä huhtikuuta 1971 annetussa laissa (302/71) ja 1 d § muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 21 päivänä heinäkuuta 1977, 7 päivänä maaliskuuta 1980 ja 29 päivänä elokuuta 1986 annetuilla laeilla (595/77, 169/80 ja 651/86), sekä

lisätään 2 luvun 1 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 23 päivänä huhtikuuta 1971 annetussa laissa, uusi 4 ja 5 momentti, seuraavasti:

2 luku

Yleisiä säännöksiä vankeusrangaistuksesta ja sakon muuntorangaistuksesta

1 b ja 1 c §

(Kuten hallituksen esityksessä)

1 d §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jollei 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu viranomainen ole myöntänyt lykkäystä täytäntöönpanoon, tulee kielteinen päätös välittömästi alistaa oikeusministeriön ratkaistavaksi. Alistaa tulee myös sellainen päätös, jolla on myönnetty anottua lyhyempi, *alle* kolmen kuukauden lykkäys. Oikeusministeriö antaa tarkemmat ohjeet alistusmenettelystä. Kielteistä päätöstä ei alisteta:

1) jos lykkäyksen hakija ei pyynnöstä huoli-

matta ole esittänyt selvitystä hakemuksessa mainitsemistaan perusteista;

2) jos lykkäyshakemuksessa mainitut perusteet ovat ilmeisen totuudenvastaisia;

3) jos hakija on syyllistynyt uusiin rikoksiin tai on perusteltua aihetta olettaa hänen pakolevan täytäntöönpanoa;

4) jos hakija on asian vuoksi vangittuna; tai

5) jos oikeusministeriö on muusta perustellusta syystä päättänyt, ettei hakemuksessa tarkoitettua vankeusrangaistusta koskeviin lykkäyshakemuksiin tehtäviä päätöksiä tarvitse alistaa.

(4—6 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Björkstrand sekä jäsenet Aittoniemi, Hacklin, Joki-

nen, Linnainmaa, Moilanen, Niinistö, Paloheimo, Pohjola, Rynnänen, Tykkyläinen, Vähänäkki ja Väistö.